

יחי המלך

קונטרס שבועי בענייני גאולה ומשיח

משיחות כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א מליובאוויטש

גליון א' תמג
ערב שבת קודש פ' תרומה,
ג' אדר ראשון ה'תשפ"ב

יוצא לאור על-ידי

תלמידי ה'קבוצה', "חיילי בית דוד" - בית משיח 770

במסגרת אגודת חסידי חב"ד באה"ק, תחת נשיאות כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א

ע"ב שנה לנשיאות כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א ושנת המאה ועשרים להולדתו

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד

מוקדש

לכ"ק אדמו"ר שליט"א

מלך המשיח

מהרה יגלה אכ"ר

לזכות

החייל ב"צבאות השם" שניאור זלמן שי'
ליום הולדתו השלישי ולתיספורתו לאויוש"ט,
ביום ב' אדר ראשון ה' תהא שנת פלאות בכל
החייל ב"צבאות השם" מנחם מענדל שיחי'
ליום הולדתו השמיני לאויוש"ט,
ביום י"ג אדר ראשון ה' תהא שנת פלאות בכל

ולזכות אחותם

החיילת ב"צבאות השם" גיטא תחי'

*

נדפס ע"י הוריהם

הרה"ת ר' לוי יצחק וזוגתו מרת חי' שרה שיחיו צייטלין

נדפס לעילוי נשמת

ר' אפרים יונה ב"ר אורי אהרן יואל ז"ל זיסק

ולע"נ מרת חי' רחל בת ר' פנחס זליג ז"ל

ולע"נ ר' מאיר ב"ר צבי ע"ה ולע"נ ר' פנחס זליג ב"ר יצחק ע"ה

ו"הקיצו ורגנו שוכני עפר" והם בתוכם, ולזכות כל משפחותיהם שיחיו – לשפע ברכות עד בלי די

ב"ה

3 דבר מלכות

3

חובה לחנך למשיח / משיחת שי"פ תרומה היחשמי"א

7 זמן הגאולה

7

התנחומין של "רבי תנחומא" בדורנו / פרשת השבוע באור הגאולה

10 המעשה הוא העיקר

10

להשתדל להיות עשיר בפועל בכל העניינים / הוראות למעשה בפועל

12 ניצוצות של משיח

12

זהו שמו של משיח! / פתגמים וקטעים קצרים בעניני גאולה ומשיח

13 וילחום מלחמת ה' - וינצח

13

"הירא ורך הלבב" / שיחות בענין שלימות העם והארץ

14 כתב יד קודש

14

"ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם" / הנהגת כ"ק אד"ש מה"ם על שיחת י"ג סיון התש"ם

סניף ארה"ב: 383 Kingston Ave. #38, Brooklyn, NY 11213

סניף ארץ הקודש: ת.ד. 2025 כפר חב"ד, 60840 • טל': (03) 960-0667 • פקס: (03) 960-7219

דואר אלקטרוני: kuntres.yechi@gmail.com • אינטרנט: www.moshiach.net/blind

- ד -

ז. אין דערויף איז זיכער דא אן אנווייזונג פאר יעדער אידן, און אזוי און זאל זיך מיכן יעדער טאג, אפילו אז ער איז נישט קיין. כהן, און אפילו אין דער צייט וואס דער ביהמ"ק איז נישט קיים, אפילו אז ער געפינט זיך נישט אין ירושלים

די ערקלערונג אין דעם:

יעדער איד איז א "כהן", ווארום מ'לערנט דאך מיט יעדן אידן תורה, און באס באקומען די תורה האט יעדער אויבערשטער צוגעזאגט יעדער אידן אז יעדערער פון זיי איז פון "ממלכת כהנים", פון א פאלק וואס אלע זיינען זיי כהנים. וואס דערפאר איז בא יעדער אידן דא דער ענין פון "בהעלותך את הנרות", בדוגמא ווי דאס איז געווען בא אהרן בכהן.

דער אונטערשייד (צווישן דעם "בהעלותך את הנרות" פון אהרן הכהן פון דעם "בהעלותך את הנרות" פון יעדן אידן) באשטייט נאך אין דעם, אז אין דעם משכן (אין מדבר) האט דאס געדארפט טאן אהרן הכהן אדער זיינע זיידן, און דעם געזאגט וויבאלד אז דאס איז געבן כללות'דיקע ומשכן (און ביהמ"ק) פון דעם גאנצן אידישן פאלק, געדארף מען האבן א כללות'דיקן כהן פון דעם גאנצן "ממלכת כהנים", וואס דאס איז געווען אהרן זיינען קינדער;

מס"כ אין יעדער אידישער הויז, וואס אויף איר זאגט דער אויבערשטער "ושכנתי בחוכם", אז ער וועט דארטן רוהען, און סאכן דערפון זיינעט א משכן און מקדש - דארפן דאס טאן די אידן וואס לעבן אין דער הויז, וואס יעדערער פון זיי געהערט צו "ממלכת כהנים", און איז בדוגמא צו דעם כהן וואס אים איז אנפארטרויט געווארן דער אנצינדן די מנוחה אין דעם כללות'דיקן ביהמ"ק פון דעם גאנצן אידישן פאלק.

ח. דער "בהעלותך את הנרות" וואס יעדער איד דארף טאן בא זיך אין הויז - איז אדער ווי די מצוה פון "בהעלותך את הנרות" וואס אהרן הכהן האט געטאן אין משכן;

אין דעם זעלבן אידן וואס איז געווען אהרן הכהן פון דעם "בהעלותך את הנרות" פון יעדן אידן באשטייט נאך אין דעם, אז אין דעם משכן (אין מדבר) האט דאס געדארפט טאן אהרן הכהן אדער זיינע זיידן, און דעם געזאגט וויבאלד אז דאס איז געבן כללות'דיקע ומשכן (און ביהמ"ק) פון דעם גאנצן אידישן פאלק, געדארף מען האבן א כללות'דיקן כהן פון דעם גאנצן "ממלכת כהנים", וואס דאס איז געווען אהרן זיינען קינדער; מס"כ אין יעדער אידישער הויז, וואס אויף איר זאגט דער אויבערשטער "ושכנתי בחוכם", אז ער וועט דארטן רוהען, און סאכן דערפון זיינעט א משכן און מקדש - דארפן דאס טאן די אידן וואס לעבן אין דער הויז, וואס יעדערער פון זיי געהערט צו "ממלכת כהנים", און איז בדוגמא צו דעם כהן וואס אים איז אנפארטרויט געווארן דער אנצינדן די מנוחה אין דעם כללות'דיקן ביהמ"ק פון דעם גאנצן אידישן פאלק.

אין משכן;

"ועשו לי מקדש

ושכנתי בתוכם"

בקשר עם פ' השבוע פ' תרומה, בניית המשכן והציווי "ועשו לי מקדש גו", מובא בזה צילום נדיר (מוקטן) של קטע מהגהת כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א על שיחה להתלמידים ולהתלמידות שיחיו – בביהכנ"ס, אחרי תפלת מנחה – יום ד' פ' בהעלותך, י"ג סיון ה'תש"מ (נדפסה בלקו"ש חכ"ג ע' 263 ואילך)

להלן פענוח הכתי"ק (בא בהדגשה):

ז. אין דערויף איז זיכער" דאָ אַן אָנווייזונג פאַר יעדן אידן, אין זיין טאָג טעגליכער אויפֿרונג – אפילו אַז ער איז ניט אַ כהן, אפילו אַז ער געפינט זיך ניט אין ירושלים און אפילו אין דער צייט וואָס דער ביהמ"ק איז ניט קיים.

... דער אונטערשייד (צווישן דעם "בהעלותך את הנרות" פון אהרן הכהן און דעם "בהעלותך את הנרות" פון יעדן אידן) באַשטייט אין דעם, אַז אין דעם משכן (אין מדבר) האָט דאָס געדאַרפט טאן אהרן הכהן אָדער זיינע זין, און אַזוי דערנאָך אין דעם ביהמ"ק אין ירושלים,

ויש לומר – וויבאַלד אַז דאָס איז די כללות'דיקע מנורה ומשכן (און ביהמ"ק) פון דעם גאַנצן אידישן פּאָלק, דאַרף מען האבן דעם כללות'דיקן כהן פון דעם גאַנצן "ממלכת כהנים", וואָס דאָס זיינען געווען אהרן און זיינע קינדער;

משא"כ אין יעדער אידישער הויז, וואס אויף איר זאָגט דער אויבערשטער "ושכנתי בתוכם", אַז ער וועט דארטן רוהען, שוּכַן זיין, מאַכן דערפון אַ משכן און מקדש – דאַרפן דאָס טאָן די אידן וואָס יעדערער פון זיי געהערט צום "ממלכת כהנים", און איז בדוגמא צו דעם כהן וואָס אים איז אָנפאַרטרויט געוואָרן דער אָנצינדן די מנורה אין דעם כללות'דיקן ביהמ"ק פון דעם גאַנצן אידישן פּאָלק.

(* כיון שהתורה (לשון הוראה) היא נצחית וכולה ניתנה לכל אחד ואחת מישראל (גם) בפ"ע, שלכן מברך ברכת התורה על כל ענין שבתורה איזה שיהי'.

חובה לחנוך למשיח

צריך להסביר הענין דמשיח לכל הילדים - אמריקאים, צרפתיים, אנגלים, ולדבר לכל אחד לפי אופנו • ובאם אינו עושה כן - הרי הוא מועל בשליחותו לענין החינוך! מאחר שמסרו לו את הילדים כדי לחנכם בכל עניני התורה שהיא "תורה אחת", ועאכו"כ שאי-אפשר להפריד בהי"ג העיקרים • אופן החינוך לפעול אצל הילד את ה"אחכה לו" ושיצעק שרוצה את משיח, הרי זה דוקא ע"י שנותנים לו סוכרי' ופרסים וכו' • מכיון שזוהי שליחות של נשיא דורנו - עליו לצאת ולראות שכל ילד בדורנו יקיים תורה ומצות ויצעק שהוא רוצה משיח • תרגום חפשי משיחת ש"פ תרומה ה'תשמ"א - בלתי מוגה

תרגום חפשי ללשון הקודש - בעריכת מערכת "יחי המלך"

א. ישנם הטוענים: כיצד מדברים עם ילדים על משיח? הרי משיח הוא ענין נעלה, עד שמשיח הוא כליל המעלות ומבחר המין האנושי, ואם-כן - כיצד מורידים ענין כה נעלה לילדים, ומקשרים זאת עם פרסים וצעצועים וכו'?

וכאשר שואלים זאת שליח חב"די, הרי שבתחילה, מצד החושך כפול ומכופל, הוא מתבלבל ו"נרעש" לגמרי ("אינגאנצן צוטומלט")!

אח"כ נהי' לו חלישות מה בענין - שהרי שאלו אותו שאלה - במילא הוא ניגש לספר זאת לשני, ופועל גם אצלו חלישות!

ויתירה מזו: אמנם גם השואל יודע את מעלת המשיח - אבל הוא הרי שליח חב"די שלמד חסידות, ויודע שמעלתו של משיח היא עד כדי כך שענינו "יחידה" - היחידה של כלל ישראל בכל הדורות, ויודע ענינים נוספים

(1) ראה סה"מ תרצ"ט ע' 207 בשם הרמ"ז.

שהחסידות אומרת על משיח, ובין אם הוא מבין כל מה שכתוב בחסידות, או שמבין שלשה-רבעים או חצי, עכ"פ הוא יודע את מעלת המשיח יותר ובאין-ערוך מהשואל -

ואם-כן, כיצד באמת אפשר לגלות ענין כה נעלה כמשיח - לילדים כפשוטם?! וכאשר מדבר עם השני ומסביר לו את כל העילויים וכו' - הרי זה פועל עליו חלישות!

ב. שאלו אותך שאלה - מה אתה מתבלבל ונהלה? - שב לכמה דקות ותתבונן, אבל ביגיעה, ו"יגיעת ומצאת תאמין"!² ותחשוב בבטחה, דמכיון שהנך הולך בשליחות כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו - הרי פשוט הדבר שזהו בודאי אמת!

ולכן, תסביר גם לשני בדרכי נועם ובדרכי שלום שזו אמת, ובמילא - שגם הוא צריך לעסוק בזה.

(2) מגילה ו, ב.

ולקשרו עם פרסים, משחקים וסוכריות,
ענינים כה פשוטים?
והביאור בזה:

הרמב"ם כתב בפ' המשניות⁵, ועד"ז מובן מהל' תשובה להרמב"ם⁶, שחינוך הילד צריך להיות באופן שמתחילים קודם לחנכו בענינים השייכים אליו, ממתקים, כבוד המדומה וכיו"ב, שזהו הענין ד"מתוך שלא לשמה בה לשמה"⁷. ונמצא, שצריכים להתחיל ב"שלא לשמה" – ענינים פשוטים, כנ"ל.

ואף שיש ללמוד את התורה לשמה, ואפי' בשביל גן-עדן ועולם הבא זה עדיין "שלא לשמה" כיון שהלימוד צריך להיות לגמרי "שלא על מנת לקבל פרס"⁸ – אבל בינתיים, כל זמן שהוא עדיין לא אווז ב"לשמה" ואינו שייך עדיין לענינים נעלים, הנה בכדי לפעול עליו, מוכרחים לדבר עמו לפי ערכו ולחנכו בענינים השייכים אליו, גם אם זה פרסים, כסף או סוכריה וכיו"ב.

ולכן מבקשים שסיבירו לילדים את ענין המשיח, וגם יסבירו להם שכאשר משיח יבוא יהיו להם הרבה ממתקים וכיו"ב, כי דוקא בכך אפשר לפעול עליהם.

1. ענין זה – שבכדי לפעול קיום המצוות יש לדבר עם זה שרוצים לפעול עליו לפי ערכו – מוצאים גם בתורה שבכתב:

הפסוק אומר⁹ "אם בחוקתי תלכו גו' – ונתתי גשמיכם בעתם וגו'", רואים שמבטיחים שכר גשמי ד"ונתתי גשמיכם בעתם וגו'" בכדי לפעול שיקיימו מצוות.

ועד"ז מוצאים גם בפסוק¹⁰ "פותח את

(5) לסנהדרין פרק חלק ד"ה וכת חמישית.

(6) פ"י.

(7) פסחים נ, ב. רמב"ם שם ה"ה. הל' ת"ת פ"ג ה"ה. הל' ת"ת לאדה"ז פ"ד ס"ג.

(8) אבות פ"א מ"ג. רמב"ם הל' תשובה שם ה"ד.

(9) בחוקתי כו, ג-ד.

(10) תהלים קמה, טז.

ג. והביאור על טענה הנ"ל:

הלא התורה כולה ניתנה לכל בני-ישראל, גם לילדים, שהרי "תורה צוה לנו משה מורשה קהלת יעקב"³, זאת-אומרת שיש לחנך את הילד בכל עניני התורה ומצוותי, ועאכו"כ בנוגע ל"ג עיקרי האמונה, שאחד מהם⁴ הוא העיקר ד"אחכה לו בכל יום שיבוא" – הענין דביאת המשיח.

ומזה מובן, שצריכים לחנך את הילד גם לעיקר זה – הענין דמשיח, שאם לא כן יהיו אצלו י"ב עיקרים בלבד, והרי ישנם י"ג!

ולכן צריכים לדבר על כך עם כל ילד.

ד. ולכאורה אפשר לטעון: כיון שהילד נמצא בארצות-הברית – מדינה שיש בה הכל בהרחבה, מלכות של חסד, וצריך להתאים את החינוך להנהגות המדינה – לכן אפשר להסתפק בדיבור עם הילד על תורה ומצוות ולשם מה צריך "להסעיר" ("טומלען") אותו אודות משיח!?

אלא רק יאמר לילד שמשיח הוא דבר נעלה ביותר (בדוגמת כלי זהב שמניחים אותו על מדף גבוה), וכשיתבגר – יסביר לו זאת יותר באריכות וכי';

אבל לגשת לילד ולומר לו: תצעק שאתה רוצה משיח, תשיר ניגון באנגלית, ותקבל סוכרי – על-כך הוא טוען: כיצד אפשר לקחת ענין כה נעלה ולהורידו לילד!?

אומרים לו: הענין דביאת המשיח הוא אחד מה"ג עיקרים, ובמילא צריכים להסבירו לילד ולחנך אותו לכך.

ובאם אין מלמדים זאת לילד, הרי זה היפך מעיקר באמונה, היפך התורה!

ה. אבל, לאחרי הכל, עדיין טוען הוא:

היתכן לקחת ענין כ"כ נעלה כמשיח,

(3) ברכה לג, ד.

(4) עיקר הי"ב.

"הירא ורך הלבב"

תרגום חפשי ללשון הקודש - בעריכת מערכת "יחי המלך"

א. [.] אותו בעל-הבית שצועק שיש לו 'סמיכה' לרבנות – אשר במילא זועק הוא שיש כאן נפט ואל תפריעו ואל תבלבו, ומאפשר לעשות מה שרוצים ואינו מספר אודות 'ילדי-טרהן' השניים, ואודות כל המעשי-תעוועים שיעושים עם הילדים שהביאו עכשיו מ"פרס ומדי" לארץ-ישראל,

וזאת הוא צועק מכיון שהוא מקבל כסף עבור ישיבה או עבור "חדר" – מוכן הוא לקחת על-עצמו את כל האחריות, ולכן גם פלוני נותן לו כסף עבור הישיבה וכו', הרי – כמדובר לעיל בארוכה – כאשר מתנכים ילד יהודי בארץ-ישראל היפך מרצון הקב"ה – אזי פוגעים בבטחון של ארץ-ישראל כפשוטו בגשמיות, מחלישים את הבטחון של אותו "חדר", ואותה ישיבה שלשם הוא רוצה לתת לירה או שתיים או מאה או אפילו אלף לירות!

בנוסף לכך, הרי השוחד הנ"ל מבלבל ומחריב את החינוך שנבנה באמצעות אותו כסף שמקבלים תמורת זה שמנתקים ילדים יהודיים מאבינו שבשמים, היל"ת.

ב. כפי הנראה הוא אינו מתכוון עדיין לעשות תשובה, ומכיון שכך, הדרך היחידה לפעול עליו היא על-ידי הוספה ביראת שמים של היהודים מסביבו, שאז בדרך ממילא יתוסף גם אצלו, מכיון שכל היהודים – מקטן שבקטנים עד הגדול שבגדולים – הם "כאחדים ממש", כפי שכותב אדמו"ר הזקן.

ואזי סוף-כל-סוף "יערה עליהם רוח ממרום" – שיכירו מהי אוטונומי, מהו שלום ומהו היפך השלום, מהו יהודי – והעיקר, יכירו ב"שאו מרום עיניכם וראו מי ברא אלה": להביט אמנם בשמים למעלה, אבל לתפוס ולהבין שזה אותו אחד ש"ברא אלה" – כל הדברים שאיתם הוא מתעסק כאן למטה, בעולם-הזה התחתון שאין תחתון למטה ממנו!

ואזי יזכו, כמדובר לעיל, שיהיה ה"ויקהל" – שיתקהלו כל בני ישראל, לא כדי להחליט, חס-ושלום, היפך מבטחון של יהודים והיפך מבטחון של יהדות – ע"י גיור היפך ההלכה, וע"י חינוך 'ילדי-טרהן' היפך ההלכה, היפך היהדות, היפך הצניעות והיפך הצדק והיחוס! אלא יהיה ה"ויקהל" ד"כל בני ישראל", כל יהודי וכל היהודים, כדי לבנות משכן – "ושכנתי בתוכם" – להקב"ה בעולם הזה כאן למטה, ועל-ידי-זה – "ושכנתי בתוכם, בתוך כל אחד ואחת".

ג. [.] ואת "הירא ורך הלבב" יושיבו בבית – "ילך וישוב לביתו" – ויוציאו אותו מהבית כאשר יצטרכו ללכת לקבל פני משיח צדקנו – שגם הוא ילך, ועם הזמן אף ירקוד...

ויקויים היעוד "ושמחת עולם על ראשם", מכיון שיעמדו באופן של "ביד רמה" – עוד בהיותם במצרים וגבולים של הגלות – ו"בקומה זקופה" – "קוממיות", ונלך באופן כזה לקבל פני משיח צדקנו במהרה בימינו ממש, בשמחה ובטוב לבב.

(משיחת ש"פ תשא, פ' פרה ה'תשל"ט - בלתי מוגה)

זהו שמו של משיח!

ידוע מרז"ל אשר משיח – מנחם שמו, וגם מענדל, בגימטריא "צדק" [כידוע בנוגע שמו של אדמו"ר "הצמח צדק" – גימטריא דשמו "מנחם מענדל"], ש"צדק" (וגם "צמח") הוא שמו של משיח.

(משיחת ש"פ תרומה, ו' אדר ה'תשנ"ו – מוגה, תרגום מאידית)

נסיון בלבד שכל ענינו הוא שמעלים ומסיתר על האמת

כשם שעד עתה הי' מונח ("אָפּגעלייגט") אצל כאו"א מאתנו שהרבי יוליכנו לקראת משיח צדקנו – צריך להיות מונח כן גם עתה.

והמאורע שאירע כו' – אינו אלא לעיני בשר שלנו, ואינו אלא נסיון בלבד (א' הנסיונות דחבלי משיח שצריכים להיות קודם ביאת גואל צדק), שכל ענינו הוא שמעלים ומסיתר על האמת.

(משיחת ש"פ תרומה, פ' זכור ה'ש"ת – בלתי מוגה)

בימינו אלו נמצאים כבר לאחרי כל הנסיונות

. . ויש להוסיף בזה – שבימינו אלו נמצאים כבר לאחרי כל הנסיונות כו', ובלשון הידוע (ע"פ דברי כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו) – שכבר סיימו אפילו "לצחצח הכפתורים", ובמילא צ"ל כבר קיום היעוד "את רוח הטומאה אעביר מן הארץ", שאז, תהי' כל העבודה בעניני קדושה, באופן ד"ילכו מחיל אל חיל", עד "יראה אל אלקים בציון".

(משיחת ש"פ תרומה, ו' אדר ה'תשמ"ט – בלתי מוגה)

עד כמה נוגע שחודש זה יהי' "בריא מזלי" לענין הגאולה

ובמיוחד בעמדנו בחודש "דבריא מזלי", אשר, אם בכל הענינים נוגע שיהי' "בריא מזלי" – עאכו"כ בענין הגאולה האמיתית והשלימה, שבזה נוגע באופן מיוחד ("גאָר שטאַרק נוגע") שיהי' "בריא מזלי", בכדי שהגאולה תבוא מוקדם יותר, שכן, אפילו ע"י הקדמת הגאולה ביום אחד, או אפילו בשעה אחת, או אפילו ברגע אחד בלבד, ואפילו כשהרגע הוא "דגע קטן" – הרי זה רגע שבו נמצאים "שכינתא" וכל אחד ואחת מישראל האנשים הנשים והטף – בגלות, וממילא מובן, עד כמה נוגע שהגאולה תבוא אפילו ברגע אחד קודם!

(משיחת מוצאי ז' אדר ראשון ה'תשנ"ב – בלתי מוגה)

דין ומשיביע לכל חי רצון:

מפרשים מסבירים¹¹ שהמילה "רצון" בפסוק זה כוונתה ל"רצון" של ה"ח"י" (האדם המבקש מהקב"ה), יוצא אם-כן מפסוק זה שהקב"ה "פותח" את כל עניניו ("פותח את ידיך") בכדי לתת ל"ח"י את ה"רצון" שלו, מה שהוא רוצה.

ז. עפ"ז יובן גם ענין שהרמב"ם כותבו בשייכות לביאת משיח:

בסיום ספרו "יד החזקה" כותב הרמב"ם¹², בתור פסק-דין להלכה, שכאשר משיח יבוא יהיו "כל המעדנים מצויין כעפר", ש"מעדנים" הכוונה למעדנים בגשמיות כפשוטו, בשר שמן ויין שן.

דלכאורה, הרמב"ם מדבר שם על מה שיהי' כאשר משיח יבוא, וכותב – בתור פס"ד להלכה – שבני ישראל יהיו מונחים אז בהשגת אלקות, "ישיגו דעת בוראם" – ואיך מתאים ונכנס שם הענין ד"מעדנים מצויין כעפר"? והרי מעדנים הינם ענינים ששייכים ל"משכא דחויא"¹³, והסיבה שהם יהיו "מצויין כעפר" – כדי שלא יצטרכו לטרוח בשביל זה. והביאור בזה – ע"פ הנ"ל:

כאשר הרמב"ם כתב שכשמשיח יבוא "המעדנים מצויין כעפר", הוא רצה בזה להסביר את ענין ביאת המשיח גם לילד וכיו"ב שאצלו "מעדנים" תופסים מקום, ואי אפשר לומר לו כעת שע"י ביאת המשיח יובנו כמה ענינים בתורה מאחר שהוא אינו מבין את המעלה שבזה וצריכים להמתין עד שיגדל ויתבגר, אלא מוכרחים לדבר עמו דוקא על ענינים של "מעדנים" כנ"ל – ומטעם זה כותב הרמב"ם שבביאת המשיח "המעדנים מצויין כעפר".

(11) ראה פרש"י, מצו"ד ועוד עה"פ.

(12) סוף הל' מלכים.

(13) ראה תניא פ"א (מ, ב). וראה בהנסמן בלקוטי הגהות לתניא שם). רפמ"ז.

ואע"פ שישנו הדיוק בלשון "כעפר", שהמעדנים לא יתפסו מקום ויהיו חשובים כמו עפר מכיון שלא יהיו מונחים בזה אלא בלהשיג דעת בוראם (כנ"ל), שלכן הוא נוקט בלשון "כעפר" דוקא – אבל כעת הרי המעדנים תופסים מקום אצל הילד, ולכן אומר לו הרמב"ם שהמעדנים יהיו "מצויין כעפר" (בפשטות) כי דוקא עי"ז אפשר לכבוש את לבו.

ח. ועפ"ז יובן גם האמור לעיל אודות חינוך הילדים בנוגע למשיח, שצריכים לומר להם שלעת"ל יהי' ריבוי ממתקים וכיו"ב – דלכאורה, מובן ופשוט שהתורה לא תצוה לומר שום דבר שקר – ואם-כן, איך מצוה התורה לחנך כך את הילד, שבכדי לכבוש את לבו יאמרו לו שכאשר יבוא משיח יהי' ריבוי של ממתקים!?

אלא היות והרמב"ם כותב שבביאת המשיח יהיו "המעדנים מצויין כעפר", מובן שכך היא האמת, וכאשר אומרים זאת לילד אין זה מהשפה ולחוץ – אלא אכן כך זה באמת (ורק שלא יהיו מונחים בזה אז, וכנ"ל).

ט. [. .] והנה, בנוגע לתינוקות במיוחד מוצאים מדרש נפלא:

עה"פ "ודגלו עלי אהבה"¹⁴, אומר המדרש¹⁵: "אפילו התינוק מדלג על האזכרה כמה פעמים. . אמר הקב"ה ודילוגו עלי אהבה".

כלומר: אפילו אם ילדים – תינוקות של בית רבן – רוקדים או קופצים (כדרך התינוקות שהם רוקדים ומקפצים קודם הלימוד או אחר הלימוד) על "שמות" של קלף, או בזמננו – על ספרים [כי הם לא מבינים את קדושת הענין, ואפילו אם כן – הם אינם יכולים להשמר מזה] – אומר הקב"ה, שזה

(14) שה"ש ב, ד.

(15) שהש"ר פ"ב, ד.

אמנם "עלי", אך ביחד עם זה "דילוגו עלי) **אהבה** – דהיינו, לא רק שמותר להם לעשות זאת, אלא הקב"ה אומר שלגביו זו **"אהבה"** – מכיון שתינוקות של בית רבן עושים זאת, ו"כי נער ישראל ואוהבהו"¹⁶.

וההדגשה בזה היא עד כדי כך, שתורה שבעל-פה באה ומתקנת את התורה שבכתב: בתושב"כ כתוב **"ודגלו"** – אומרת תושבע"פ שיקראו **"ודילוגו!"**

ממדרש זה רואים עוד יותר, עד כמה חשוב לרדת בעצמו לתינוקות, עד שאפילו הקב"ה מוריד עצמו אליהם – שיקפצו וירקדו על שמותיו, והוא אומר שזה ענין של אהבה! . וזהו מדרש מפורש, שדרשנים משתמשים בו בדורותיהם –

אף-על-פי-כן, כאשר שואלים שלוח חב"ד: היתכן להוריד ענין נעלה כמשיח לילדים – הוא מתבלבל לגמרי!...

לכל לראש, עליו לדעת שהענין הוא אמת! לכל לראש, עליו לדעת שזהו אמת לאמיתתו!

לכל לראש, עליו לדעת שכיון שזוהי שליחות של נשיא דורנו – יש לזה שייכות לילדים דדור זה!

ואם יעמיק להתבונן בזה – ובלבד שלא יתבלבל מיד – יראה, שעוד בזמן הרמב"ם, ועוד לפניו – בזמן שלמה המלך, כאשר היתה נתינת מקום לשאלה האם "חונך לנער" צריך

(16) הושע יא, א. וראה המשך תרס"ו ע' תקנ ואילך.
(17) משלי כב, ו.

להיות "ע"פ דרכו" או באופן אחר – פסקו (הרמב"ם ושלמה המלך) ש"חונך לנער ע"פ **דרכו!**¹⁷

ובמילא צריך להסביר הענין דמשיח **לכל** הילדים – אמריקאים, צרפתיים, אנגלים, ולדבר לכל אחד לפי אופנו.

ובאם אינו עושה כן – הרי הוא מועל בשליחותו לענין החינוך! מאחר שמסרו לו את הילדים כדי לחנכם **בכל** עניני התורה שהיא "תורה אחת", ועאכו"כ שאי-אפשר להפריד בה"ג העיקרים.

ואופן החינוך לפעול אצל הילד את ה"אחכה לך" ושיצק שרוצה את משיח, הרי זה דוקא ע"י שנותנים לו סוכרי' ופרסים וכו', כי לענינים אלו יש לילד שייכות, משא"כ לענינים נעלים.

יא. ומכיון שזוהי שליחות של נשיא דורנו – עליו לצאת ולראות שכל ילד בדורנו יקיים תורה ומצות ויצק שהוא רוצה משיח.

והרי לא מדברים על ילדים כמו שהיו בדורו של חזקיהו, שבימי "בדקו מדן ועד באר שבע . . . ולא מצאו תינוק ותינוקת . . . שלא היו בקיאים בהלכות טומאה וטהרה"¹⁸ – אצל חזקיהו אכן ה' "ביקש הקב"ה לעשות חזקיהו משיח"¹⁹, אבל זה לא בא בפועל²⁰ –

מדברים על ילדים הנמצאים בדורנו זה – הדור קודם משיח, ובמילא צריכים 'לחטוף' ("אַרײַנכאַפֿן") ולספר לילדים אודות משיח.

(18) סנהדרין צד, ב.
(19) שם, ע"א.
(20) ראה לקו"ש ח"כ ע' 518 ואילך.

מדור ה"דבר מלכות" מוקדש

לזכות הרה"ת יוסף יצחק בן רייזל פרומא וזוגתו חיה מושקא בת מרים שיחיו וילדיהם רחל בת חיה מושקא, לאה שרה בת חיה מושקא, וישראל רחמים בן חיה מושקא שיחיו ולזכות הנא לאה בת ח' רחל, עדינה בת ח' רחל, מרים בת ח' רחל, וצבי בן ח' רחל שיחיו

לזכות ר' ברוך אהרן בן ברניא סלאווא וזוגתו רייזל פרומא בת ח' רחל שיחיו

ועוד והוא העיקר – בענין שהזמן גרמא – בניית בית המקדש השלישי בפשטות ממש: לאחרי כל הפירושים בפסוק "ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם", כולל הפירוש "בתוך כל א' וא'" – הרי אין מקרא יוצא מידי פשוטו⁹, לכל לראש הפירוש בזה בנוגע להלכה למעשה – שלבני ישראל ישנו החיוב לבנות את בית המקדש.

לבנות את בית המקדש השלישי בפשטות ממש

ובנוגע אלינו הכוונה – לבנות את בית המקדש השלישי, בפשטות ממש, כפס"ד הרמב"ם¹⁰ שייבנה ע"י משיח צדקנו, "ובנה מקדש במקומו"¹¹, וע"פ דברי הרמב"ם "הכל חייבים לבנות ולסעד בעצמן ובממונם, אנשים ונשים כמקדש המדבר", מובן שכך הוא גם בנוגע לבית השלישי, שכל יהודי ישתתף בזה ע"י נדבותיו, אנשים נשים, ויש לומר – גם טף (כשם שהי' בנדבת המשכן).

ובפרט שבדורנו זה כבר חניכו והרגילו ילדים יהודיים קטנים – וממשיכים בזה – לתת צדקה: נוסף לכך שעושים אותם שלוחים לתת לצדקה, נותנים להם גם כסף שנעשה ממונם הפרטי, בכדי שהם יתנו מכספם הפרטי לצדקה.

(משיחות לילות ד', ה', ו' ושבט קודש פ' תרומה ה'תשנ"ב – מוגה. תרגום מאידית*)

(9) שבת סג, א. וש"נ.

(11) ל' הרמב"ם שם ספי"א.

(10) הל' מלכים רפ"א ובסופו. וראה לקו"ש ח"יח ע' 418 ואילך. וש"נ.
(* התרגום הוגה ותוקן מחדש על-ידינו. המו"ל.)

מוקדש לעילוי נשמת

הרה"ח ר' **משה נחום** בהרה"ח ר' **מרדכי מענדל** ע"ה קדנר

נפטר כ"ב ניסן - אחרון של פסת, ה'תשע"א

יה"ד שתיכף ומיד יקויים היעוד "הקיצו ורננו שוכני עפר" והוא בתוכם, בגאולה האמיתית והשלימה

מוקדש לעילוי נשמת

ר' **יהודה ב"ר צבי הירש** ע"ה **סטראל** - נפטר ביום כ"ז אלול

ולע"נ זוגתו **טשרנא גיטל** בת ר' **יעקב** ע"ה - נפטרה ביום ה' טבת

יה"ד שתיכף ומיד יקויים היעוד "הקיצו ורננו שוכני עפר" והם בתוכם, בגאולה האמיתית והשלימה

נרבת בנם - יבלחט"א - הרה"ח **שמואל סטראל** ומשפ' שיחיו

להשתדל להיות עשיר בפועל בכל הענינים

[. .] הלימוד מכל האמור:

לכל לראש נלמד מכך – שהקב"ה פוסק בתורתו הקדושה, התורה הנצחית לכל הדורות ובכל המקומות – שכל יהודי שייך לכל לראש ל"זהב". ובפשטות – שכל יהודי צריך להיות בעשירות, הן ברוחניות והן בגשמיות – עשירות בפשטות ממש!

יתירה מזו: לא רק שהוא צריך עשירות – אלא שלכל יהודי ישנה עשירות בפועל. ואפילו אם זה לא נמצא בגלוי ובגשמיות – אי"ז משום שהיא לא קיימת ח"ו, אלא שיהודי צריך לגלות זאת ע"י עבודתו. ואדרבה: ע"ז שמגלים זאת מתוך החושך – ה"ז נעשה באופן דיתרון האור מן החושך¹, תוספת ריבוי של שפע רב דגשמי ברכה, באופן של תגבורת החיות², שנעשה שטפון של גשמי ברכה אך ורק למעליותא, עד שזה מהפך את השטפונות שלא למעליותא לשטפונות דטוב וקדושה (עד להכנה ד"מלאה הארץ דיעה את ה' כמים לים מכסים"³).

ועאכו"כ בדורנו זה – הדור האחרון בגלות ודור ראשון של גאולה – לאחרי שסיימו הכל, וצריכה להיות רק קבלת פני משיח צדקנו בפועל – ודאי שהקב"ה מברך כל יהודי בעשירות בזהב בגשמיות וברוחניות, עד באופן (כפי שהי' ב"ימי צאתך מארץ מצרים" כן הוא גם עתה "אראנו נפלאות"⁴) – ש"אין לך כל אחד ואחד מישראל שלא היו עמו **תשעים**⁵ חמורים לובים טעונים מכספה וזהבה של מצרים".

מכך ישנה מיד הוראה ברורה – שיהודי צריך להשתדל להיות עשיר בפועל בכל הענינים, מתחיל מעשירות ברוחניות, אין עשיר אלא בדעת⁶, להיות עשיר בתורה ומצוות, ועד גם – עשירות בגשמיות, בכדי שיוכל לקיים תורה ומצוות במנוחת הנפש ומנוחת הגוף (כפס"ד הרמב"ם⁷), ויוכל להרבות בנתינת הצדקה וקיום המצוות בהידור, והידור לפנים מהידור וכו', ובכלל – לנצל את העשירות ("זהב וכסף ונחושת וגו'") כדי לעשות מביתו הפרטי משכן ומקדש לה' (ושכנתי בתוכם בתוך כל אחד ואחד), כולל – גם ע"י נתינה לצדקה לבנות בית הכנסת ובית המדרש כפשוטו, "מקדש מעט"⁸.

(1) קהלת ב, יג.

(2) ולהעיר מהשייכות לאדר (שהוא בתקופת גשמים) – "אדר פירושו תוקף וגבורה, כמו אדיר במרום ה', ובביצה דט"ו ע"ב הרוצה שיתקיימו נכסיו יטע בהן אדר, שנאמר אדיר במרום ה' כו'" (לקוטי לוי"צ על פסוקי תנ"ך ומאמר"ל ריש ע' צט).

(3) ישע' יא, ט. רמב"ם בסיום וחותם ספרו.

(4) מיכה ז, טו.

(5) ולהעיר מהשייכות לשנת הצד"ק. וראה עיון יעקב לע"י בכורות ה, ב.
(6) ראה כתובות סח, א. וראה נדרים מא, א.
(7) הל' תשובה רפ"ט.
(8) יחזקאל יא, טז. מגילה כט, א.

התנחומין של "רבי תנחומא" בדורנו

א. בהתחלת הפרשה¹ נימנו הדברים שנצטוו בני ישראל לנדב למשכן – "וזאת התרומה אשר קחו מאתם גו' תכלת וארגמן ותולעת שני ושש ועזים ועורות אלים מאדמים ועורות תחשים ועצי שטים וגו'".

ומפרש רש"י² על התיבות "**ועצי שטים**": "ומאין היו להם במדבר, פירש רבי תנחומא, יעקב אבינו צפה ברוח הקודש שעתידין ישראל לבנות משכן במדבר, והביא ארזים למצרים ונטעם, וצוה לבניו ליטלם עמהם כשיצאו ממצרים".

[. .] נשאלת השאלה³ אצל "תלמיד ממולח":

מהו אמנם גודל ההכרח בפעולתו של יעקב אבינו בהבאת ונטיעת ארזים במצרים לצורך עשיית המשכן **מאתיים ועשר שנים** לפני הציווי דעשיית המשכן?!

ב. והביאור בזה – מרמז רש"י (ב"ינה של תורה"⁴) בהזכירו את שמו של בעל המאמר, "**רבי תנחומא**":

"תנחומא" הוא מלשון **תנחומין**. ולכן, "פירש רבי תנחומא" ש"יעקב אבינו צפה ברוח הקודש וכו'", מכיון שענין זה מהוה **נחמתן של ישראל**:

כאשר בני" נמצאים בגלות מצרים, במצב דקושי השעבוד, עד לגזירת "כל הבן הילוד היאורה תשליכוהו"⁵, וכו' וכו' – הרי, מלבד **ההבטחה** ד"ואנכי אעלך גם עלה"⁶, שואבים הם עידוד ונחמה **בראותם בעיניהם ממש את עצי הארזים** שהביא יעקב ונטע במצרים, מכיון ש"צפה ברוח הקודש שעתידין לבנות משכן במדבר", "**וצוה לבניו** (ובניו לבניהם אחריהם, וכן הלאה) **ליטלם עמהם כשיצאו ממצרים**!"

כלומר: עצי שטים לצורך עשיית המשכן גופא – היו יכולים אמנם להשיג גם באופן אחר, אבל, כדי שתהי' **נחמתן של ישראל** (ענינו של רבי תנחומא) – הוצרך יעקב אבינו להביא ארזים ולנטעם במצרים, ולצוות לבניו שיטלום עמהם כשיצאו ממצרים, כדי שבמשך כל זמן גלות ושעבוד מצרים יהיו **לנגד עיניהם** עצי הארזים שנטע יעקב אבינו על מנת שיטלום **כשיצאו ממצרים**, היינו, שעצי ארזים אלה מסמלים וממחישים את גאולתן של ישראל.

(1) כה, ג-ה.

(2) שם, ה.

(3) בחלקה הראשון של השיחה נתבארו ענינים נוספים בפרש"י זה ונדפסו ב'התוועדויות' תשמ"ז ח"ב ע' 535 ואילך, וכאן מובא רק המבואר ע"פ "ינה של

תורה".

(4) ראה "היום יום" – כט שבט.

(5) שמות א, כב.

(6) ויגש מה, ג-ד.

ג. ומכאן באים לענין של נחמה גם בנוגע לגלותנו זה האחרון:

כשנמצאים בחשכת הגלות, "כל הגלויות נקראו ע"ש מצרים"⁷, "במדבר העמים"⁸, "נחש שרף ועקרב וצמאון גו"⁹, חושך כפול ומכופל דעקבות משיחא – אומר רבי **תנחומא**, מנחמם של ישראל, שאין להתפעל מחשכת הגלות, מכיון שידועים שהתכלית והמטרה היא **"לבנות משכן במדבר"**, היינו, לעשות ממציאות ה"מדבר" משכן ומקדש לו ית', דירה לו ית' בתחתונים,

עד לקיום הציווי "ועשו לי מקדש"¹⁰ כפשוטו, בביהמ"ק השלישי, שבו יתגלה גם המשכן שעשה משה, משכן המדבר.

ויש להוסיף בזה – בהקדמה:

לאחרי ש"יעקב אבינו צפה ברוח הקודש" שיצאו ממצרים ויעשו משכן כו' – כיצד יתכן שלאח"ז יהי ענין של חורבן וגלות, "בנים שגלו מעל שולחן אביהם"¹¹!?

והמענה לזה – ע"פ דבריו של **יעקב אבינו**, אשר, גם בידעו אודות כל ההבטחות שהבטיח לו הקב"ה, "ואתה אמרת היטב איטיב עמך וגו"¹², הוצרך **להתפלל ולבקש** מהקב"ה, באמרו "שמא משהבטחתי נתלכלכתי בחטא"¹³.

אמנם, לאחרי שרואים בפועל שהקב"ה קיים את הבטחותיו – אזי יודעים שאין מקום לחשש כו', כלומר, דבר ברור הוא שהקב"ה מקיים את הבטחותיו, וכפס"ד הרמב"ם¹⁴ "כל דבר טובה שיגזור הא-ל... אינו חוזר".

ד. ובנוגע לענינו:

הקב"ה הבטיח לגאול את ישראל, והתורה מעידה שכבר "כלו כל הקיצין"¹⁵, עוד בזמן הגמרא...

וגם ענין התשובה ("אין הדבר תלוי אלא בתשובה"¹⁵) ישנו כבר – כדברי רבינו הזקן באגה"ת¹⁶ בנוגע לברכת "סלח לנו כו' ברוך אתה ה' חנון המרבה לסלוח", ש"אין כאן שום ספק כלל מאחר שבקשנו סלח לנו מחל לנו", ומוסיף, "ואילו לא היינו חוזרים וחוטאים היינו נגאלין מיד, כמו שאנו מברכין בא"י **גואל ישראל**", ועאכו"כ בנוגע לתשובה דיוהכ"פ, שאז לא שייך החשש ד"חוזרים וחוטאים", לפי ש"שטן ביומא דכיפורי לית לי רשותא לאסטוני... השטן בגימטריא תלת מאה ושיתין וארבעה הוי, שס"ד יומי אית לי רשותא כו' ביומא דכיפורי לית לי רשותא כו"¹⁷ – הרי בודאי ובודאי שתיכף ומיד לאחרי התשובה דיוהכ"פ צריכה לבוא הגאולה.

ומכיון שלאחרי כל זה עדיין לא בא – מתעוררת השאלה והדרישה והצעקה האמיתית של בני: **"עד מתי!?!"**

(7) ב"ר פט"ז, ה.
 (8) יחזקאל כ, לה. וראה לקו"ת מסעי פח, ג ואילך.
 (9) עקב ח, טו.
 (10) פרשתנו כה, ח.
 (11) ברכות ג, סע"א.
 (12) וישלח לב, יג.
 (13) פרש"י שם, יא.
 (14) הל' יסוה"ת פ"י ה"ד.
 (15) סנהדרין צז, ב.
 (16) פרק יא.
 (17) יומא כ, רע"א.

והמענה היחידי לשאלה ודרישה וצעקה זו הוא – שהקב"ה **ממלא** את בקשתם ודרישתם של ישראל, ומביא **תיכף ומיד** את הגאולה האמיתית והשלימה, **גאולה כפשוטה בפועל ממש!**

וכמרומו בדיוק לשונו של רש"י "פירש רבי תנחומא" – שענין הנחמה ("תנחומא") הוא באופן ד"פירש": (א) לא דרש, דרוש ופשט'ל יפה, כי אם, פשטות הענין, היינו, הנחמה וגאולה **כפשוטה ממש**, שהרי לא יתכן שה"גלות" יהי' בפועל ובפשטות, ואילו הנחמה – באופן של "דרש" בלבד... (ב) "פירש" מורה על ביאור והרחבת הענין, כידוע¹⁸ הביאור בלשון "פירש הבעש"ט", מלשון "פאנאנדער-געשפרייט", שבזה מודגש עוד יותר שהגאולה היא כפשוטה ממש.

וכידוע¹⁹ מענה אדמו"ר מהר"ש לאביו הצ"צ ע"ד הצורך בגאולה כפשוטה:

כששאל המהר"ש אצל הצ"צ ע"ד ה"קץ" דשנת תר"ג²⁰, היתכן שמישיח לא בא, והשיב לו, הרי נדפס ה"לקוטי-תורה" (גילוי פנימיות התורה, תורתו של משיח) – נענה המהר"ש ואמר: הכול טוב ויפה, אבל, בני רוצים וצריכים משיח כפשוטו, בפועל ממש, למטה מעשרה טפחים!

כלומר, ע"פ תורה יש מקום לב' הדעות כו', ומי הוא זה שמגלה וקובע שצריכה להיות הגאולה כפשוטה ממש – **אדמו"ר מהר"ש**, שדרכו המיוחדת מתבטאת בפתגמו הידוע²¹ **"לכתחילה אריבער"**, ובהדגשת שלילת ההנהגה באופן אחר, **"העולם** סבור שיש לילך 'ארונטער', וכשלא יכולים, הולכים 'אריבער', ואילו אני סבור, שצריכים לילך **מלכתחילה אריבער**", היינו, שמי שאינו הולך בדרך ד"לכתחילה אריבער", שייך הוא לסדר והנהגה **דעולם!**

ויה"ר שמהדיבור אודות "פירש רבי תנחומא" נזכה תיכף ומיד לנחמתן של ישראל, נחמה כפשוטה ממש, בפועל ממש, למטה מעשרה טפחים – גאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו, שאז, תהי' גם שלימות הנחמה על הגלות, "אודך ה' כי אנפת ביי"²².

ותיכף ומיד – "ואתה תצוה את בני ישראל גו' להעלות נר תמיד"²³ (כפי שהולכים לקרוא בתפלת מנחה), שזוכים לראות את הדלקת המנורה בביהמ"ק השלישי, שיבנה במהרה בימינו ממש²⁴.

(משיחת ש"פ תרומה, ו' אדר ה'תשמ"ז - בלתי מוגה)

(18) לקו"ש ח"ז ע' 64 הערה 40. ח"ח ע' 354 הערה ח"א ע' 124. ועוד.
 (19) לקו"ש ח"ו ע' 80 הערה 70. ח"ח ס"ע 490.
 (20) מאמרי אדה"ז – פרשיות ח"א ע' טיט ואילך.
 (21) אג"ק אדמו"ר מוהרי"צ ח"א ע' תריז. לקו"ש
 (22) ישעי' יב, א.
 (23) ר"פ תצוה.
 (24) בסיום השיחה כל הקהל צעק (ואח"כ ניגן) "עד מתי". אח"כ התחיל כ"ק אדמו"ר שליט"א לנגן "ניעט ניעט ניקאווא" ואח"כ הזכיר ע"ד אמירת ברכה אחרונה.
 (25) פרש"י ח"ז ע' 64 הערה 40. ח"ח ע' 354 הערה ח"א ע' 124. ועוד.
 (26) לקו"ש ח"ו ע' 80 הערה 70. ח"ח ס"ע 490.
 (27) מאמרי אדה"ז – פרשיות ח"א ע' טיט ואילך.
 (28) אג"ק אדמו"ר מוהרי"צ ח"א ע' תריז. לקו"ש
 (29) ישעי' יב, א.
 (30) ר"פ תצוה.
 (31) בסיום השיחה כל הקהל צעק (ואח"כ ניגן) "עד מתי". אח"כ התחיל כ"ק אדמו"ר שליט"א לנגן "ניעט ניעט ניקאווא" ואח"כ הזכיר ע"ד אמירת ברכה אחרונה.

